

Kaarita Saada-kariwai Hebrewnao Ati'o

Di'oraz kaarita daua'o

Aonaa uaitapa-kaos kanom saadanii wuru'u di'oraz kaarita Hebrewnao ati. Mazan wuru'u pidan saada'oraz aitapa'o na'apam Hebrewnao di'itinpan Kaimana'o Kuwai dau'u, Jesus Christ daua'oraz. Īnao dakota-kariwainauz Jewnao kii na'iki Israelitenao kii kapam.

Aizii Hebrewnao, ĩaitapanii ipai wuru dau'ana'a Kiwiitapa'oraz Covenant. Wuru'u Kiwiitapa'oraz Covenant,* uruu Moses tominapa-kida-kinaaz Israelitenao. Mazan Moses, Tominkaru poitoru karikaonan uruu. Mazan Jesus, uruu Tominkaru dani pa'an. Utominapa-kida pidannao Pa'ina'o Covenant dau'u pa'an.

Joshua na'akan Israelitenao kaimana'o amazada di'iti, Tominkaru taaniaz ĩ'ati, turuu kizi ĩmashaapan kaiman Kiwiitapa'o Covenant kawana'ati. Mazan Jesus na'akan waunao, wamishidapan ida'an, turuu kizi wamashaapan konaukii Pa'ina'o Covenant kawana'ati.

Hebrewnao kaina'a ĩfaadaannao Levi takaa-daunnao, Tominkaru Paradan saadinpa'o kian kawana'ati'o. Umanawunu'o Faadaa zowii uzai kida pidannao oian so'ota-kinao nii. Uzai kida zowiauzo-kaos ipai wunu. Mazan Jesus, uruu wafaadaan. Baukapa karikaonan uzowii-kaos so'ota'o nii pidannao oian kida. Jesus mawakan Tominkaru taa kizi Pa'ina'o Covenant, powa'a'oraz pa'an ukaimanan. Na'iki kaarita Hebrewnao ati'oraz kaminka'uta waunao, waaitapa-kinaa nii kanom ni'o wuru'u Tominkaru taanuz Pa'ina'o Covenant.

* : Kiwiitapa'o Covenant: Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii, 'covenant' waranu'u.

Kaarita buutinpan kida

Kaimanaiman Christ aidan Tominkaru kaduz 1:1-3

Christ, powa'a'o zii umanawunun angelnao ai 1:4—2:18

Christ, powa'a'o zii umanawunun Moses na'iki Joshua
ai 3:1—4:13

Christ, uruu Faadaa Umanawunu'o powa'a'o zii4:14—
7:28

Christ sha'apataniaz aimaakan powa'a'o zii umanawu-
nun 8:1—9:22

Christ taainanuz powa'a'o zii umanawunun 9:23—10:39

Tominkaru pidanannao umanawunu'o ïmishidapan
11:1-40

Wada'an Jesus kaduz 12:1—13:19

Toriinapa-karu 13:20-21

Ubaukapan naa saada'oraz taan paparadan 13:22-25

Tominkaru paradan pauDani ida'an

¹ Kotua'a naa da'i mapuda Tominkaru paradan iriba pabi'inaaka kida'o ida'an wadokozu-daunnao ati, pa-prophetinnao ida'an. ² Mazan aizii amazada ikoda'anan di'iti'i naa patokon, Tominkaru paradan wa'ati pauDani ida'an pa'an. Na'iki uruu ida'ana'o utoman aokazi, imi'i baara na'iki ipai aimaakan kida. Tominkaru zaamata paudani, zaamata'o nii ipai aimaakan pa'idiwau nii. ³ Wuru'u udani, na'apa ukaduz Tominkaru kaduz kawan manawun. Wuru'u umanawununuz, aida-kida'o na'apam Tominkaru umanawunun. Uruu zaamatapa'o ipai aimaakan paparadan ma'ozakan ida'an. Na'iki utominan dauna'an wa'oian so'otiki nii, usakanatan Tominkaru diwa'ora antanapu,† umanawunu'oraz manawun aokazi ii.

Tominkaru dani, powa'a'o zii umanawunun angelnao ai

† 1:3 Jewnao taapan pidan sakanata'o Naobanai diwa'ora antanapu, umanawunu'o uruu ipai ba'orainao ai

⁴ Tominkaru Dani, powa'a'o zii umanawunun angel-nao ai. Na'apa u'uu Tominkaru taaniaz, powa'a'o zii umanawunun angelnao uu ai. ⁵ Usha'apanum kau'an aonaa na'apainim Tominkaru kiauazon angel ati, “Pugaru òdani.

Aizii Ògaru'u naa puDaru nii.”‡
Na'iki aonaa na'apainim Tominkaru kiauazon kapam angel dau'an,

“Ògaru'o nii uDaru nii,
na'iki uru'o nii Òdani nii.”§

⁶ Mazan Tominkaru dyuudan dono'oraz umanawunu'o paudani imi'i baara ati, ukian,
“Marii ipai Tominkaru angelinnao umanawuntapan uruu.”*

⁷ Kaikapa'ora'a kapam ukian angelnao dau'an:
“Tominkaru toman pa'angelinnao awaru nii kida;
na'iki ñao upoitorunaouz utoman,
tikazi maodapa'o kawan kida.”†

⁸ Mazan pauDani ati ukian pa'an,
“Pugaru Tominkaru,
karikaonanu'o nii punaobanai-tinpan.
Pukazowautapan nii pupidananna sakitapa'o ida'an.

⁹ Pumarainapanii aimaakan sakitapa'o,
mazan dikauda kida'o aimaakan,
tuukii pumanaudapakan.

Uruu idi ukau'an ògaru,
puTominkarun,
òzaamatani'i naa pugaru,
na'iki òtaani'i naa pu'ati konaukii-kinai
umanawunu'oraz pa'an,

‡ 1:5 Psalm 2:7 § 1:5 2 Samuel 7:14; 1 Chronicles 17:13 * 1:6
Deuteronomy 32:43 † 1:7 Psalm 104:4

powa'a zii õtaan pu'atizu, õtaan ai puminauda'unao ati.”‡

¹⁰ Tominkaru kian u'ati koshan,
“Naobanai, pugaru toma'oraz imi'i baara amazada sakadinan dono.

Na'iki puka'u idi putoman aokazi kapam.

¹¹ Ìmainaabatanan nii, mazan pugaru, puna'an nii karikaonan pa'an.

Mazan putomanii kida, zaama'o nii ìdyaun na'apa kamicha zaaman kawan.

¹² Kamicha narakada-ka kawan, na'apa'o nii punarakadan ìdyaun,

Na'iki pumuudan nii ìdyaun pana'itinapa.

Mazan pugaru aonaa na'apainim pupana'adinauzon.

Na'iki pukakupanuz aona'o nii na'apainim ukatokontinan.”§

¹³ Tominkaru aonaa na'apainim ukiauzon angel ati kaikapa'a:

“Pusakanata õdazaba'a õdiwa'ora antanapu atii õmuudan putarubanao puwaranu'u.”*

¹⁴ Mazan angelnao doronai karikaonan ìdyaun na'iki pitoruinao, dyuuda-kariwai Tominkaru di'iki, kaminka'uta'o nii pidannao kazannaatina'o ni'oraz.

2

Umanawunu'o kazannaatin-karu

¹ Ukau'an marii wakarodinan zoobaba, wada'an wuru'u mishi'oraz parada-karu kaimanaiman, uruu aonaa kizi wapozawatan u'ai. ² Usha'apanum kau'an kakinaorii, Tominkaru taauzoniaz angelnao ida'an aida-kida-ka umishiin manawun. Pidan dikintapa'oraz

‡ 1:9 Psalm 45:6-7 § 1:12 Psalm 102:25-27 * 1:13 Psalm 110:1

kakinaorii pataka'uta-kaos pasha'apatanii kawana'ati.
³ Mazan wuru'u kazannaatin-karu powa'a'o zii pa'an
 umanawunun. Ukau'an tuukia'o nii wapataka'uta-
 kao wamashaapan an ikoda'azo'o tawuru'u aona'oraz
 kazannaatin-karu umanawunun. Wuru'u kazannaatin-
 karu kakuwaanaata-kaos kiwiin Naobanai Jesus ida'an.
 Na'iki abatinaouz uruu, ĩaida-kida kapam wa'ati
 kaimanaiman, mishi'o wuru'u kazannaatin-karu
 daua'oraz. ⁴ Uruu dono Tominkaru aida-kida kapam
 umishiin, pasha'apata-kidan ida'an aimaakan kida
 matukapauzoka-kariwai, na'iki umanawun kida'o
 aimaakan, aida'o Tominkaru umanawunun. Na'iki
 uaida-kida umishiin pataan ida'an pidannao kawana'ati
 ĩsha'apata-kinaa nii pabi'inaaka kida'o aimaakan
 Kaimana'o Doronaa ida'an, na'apa paaipan kawana'ati.

Christ tominan pidan nii

⁵ Aonaa Tominkaru zaamatan angelnao kazowautapa'o
 nii pa'ina'o amazada wuru'u wa'atipa'oraz, uruu di-
 ina'iki'oraz amazada daua'o wuru'u wakakuwaatinanuz.
⁶ Mazan usaadinpan Tominkaru kaaritan ida'a, kaikapa'a:
 “Oo, Tominkaru! Kanom ni'o mooko wuru'u punyukunuu
 pidannao dau'atinanuz manawun,

na'iki putaapanuzu wuru'u daonaioraz kaiman kapam?

⁷ Putoman pidannao awutapa za'o nii ĩmanawunun angelnao
 ai,

aonaa kotua'iki'i nii mani,

na'iki putaanii konaunam-kinai na'iki umanawun-kinai
 ĩ'ati.

⁸ Putaa ipai aimaakan kida ĩkazowautapan nii.”*

Tominkaru taa ipai aimaakan kida pidannao ati ĩkazowautapan
 ni'o, aonaa kanom kaina'a ĩmakazowautapanii. Mazan kai
 aonaa zii watukapan ĩkazowautapan ipai aimaakan kida. ⁹ Mazan
 watukapa Jesus,

* 2:8 Psalm 8:4-6

utoma-kaō awutapa zaa umanawunun angelnāo ai, mazan aonaa kotua'iki'o manī, umawaka kizi ipai pidannāo oian dīkin ii Tominkaru kamunanun idi. Aizii taa-kaōa'a naa konaunam-kinai na'iki umanawun-kinai u'ati, usha'apanum kau'an ubaiatina'akani'i naa mawaka-karu di'iti.

¹⁰ Tominkaru wuru'u toma'oraz ipai aimaakan kida. Na'iki ipai aimaakan kida ukonaukii-kināa ni'o. Tominkaru aipan iriba'oraz paudaināo ka'idiwainan pamanawunun idi. Tominkaru saabaan Jesus kaiman manawun ubaiatinan ida'an, uruu mishi kizi ukazannaatapan pidannāo. ¹¹ Aizii Jesus na'iki wunaou'u usaabaaniaz naa, bauda'apa'o īdaru. Uruu idi aonaa ukiba'azon padakotan īdyaun pa'inawuzunāo nii na'iki padadakoonaō nii. ¹² Ukian sha'atii Tominkaru ati kaikapa'a:

“Ōkakuwaapan nii pudau'u
 ō'inawuzunāo na'iki ōdadakoonaō ati;
 Ōkonaukii-kidan nii pugaru
 pupidanannāo baokopatinan dono.”†

¹³ Ukian kapam,

“Ōnyukunuu Tominkaru ati'o nii.”‡

Na'iki ukian kapam kaikapa'a:

“Di'i ōgaru'u, koraiziannāo tuma,

Tominkaru taaniaz ō'ati.”§

¹⁴ Wuru'u koraiziannāo, pidannāo īdyaun. Ukau'an Jesus na'apa utominan, na'iki utiwāa wuru'u ībaiatānii kidaz kapam. Utominan pidan nii, na'iki pamawakan ida'an, umainaabatan ipai Satan ma'ozakanuz, kazowau-tapa'oraz mawaka-karu. ¹⁵ Na'iki kaikapa'o ida'an, Jesus so'otan pidannāo, poitoruināo kawanu'oraz īmashāapan pashakatan di'iki, ītaritan idi mawaka-karu ai.

† 2:12 Psalm 22:22 ‡ 2:13 Isaiah 8:17 § 2:13 Isaiah 8:18

¹⁶ Kaimanaiman ukainaabata-kao, aonaa angelnao mani wuru'u Jesus kaminka'utaniaz, mazan Abraham takaan-daunnao pa'an. ¹⁷ Uruu idi'o Jesus tominan pidan nii na'apa manawun pa'inawuzunao kawan, turuu kizi uruu iFaadaan Umanawunu'o nii, kamunan-kida'o ni'o-raz i'dyaun na'iki mishi'o usha'apatan aimaakan kida Tominkaru ati. Uruu turuu kizi pidanna oian kida so'otakao. ¹⁸ Na'iki aizii turuu ukaminka'utan wunaou'u tiwaa-kidapa-kariwainaouz, usha'apanum kau'an tiwaa-kidapa-kariwai'i naa uruu, na'iki ubaiaapa'akani'i naa dikauda'o kapam.

3

Powa'a zii Jesus umanawunun

Moses ai

¹ Ukau'an, õiribanna, Tominkaru zaamataniinaouz papidananna nii. Udi'itapa Jesus, uruu apostle na'iki Umanawunu'o Faadaa ipai waunao ati mishidapainaouz Tominkaru. ² Jesus sha'apata ipai aimaakan Tominkaru dyuudanii usha'apatan, uzaamatan uruu sha'apata'o nii kaudin-kizai, na'apa Moses sha'apatauzon kawan da'i ipai aimaakan dyuuda-kariwai usha'apatan Tominkaru Dapu ainao ati, wuru'u upidanannaouz. ³ Pidan toma'o-raz kabaun pamashaapa-kizi nii, powa'a zii manawun unaubaapa-kao wuru aia'a kabaun utomaniaz. Ukau'an na'apa kapam Jesus, powa'a'o zii manawun unaubaapa-kao pa'an Moses ai. ⁴ Mishi ipai kabaun kaina'a'o utomiki, mazan Tominkaru, uruu pa'an wuru'u toma'o-raz ipai aimaakan. ⁵ Moses sha'apata ipai aimaakan wuru'u dyuuda-kariwaiz usha'apatan Tominkaru Dapu ainao ati, wuru'u upidanannaouz, mazan uruu poitorui karikaonan. Na'iki usha'apaapauzoniaz kainaabatan na'apam nii aimaakan sha'apan diina'iti'i. ⁶ Mazan Christ, Tominkaru Danin idi, ukazowautapa Tominkaru

Dapu ainao wuru'u upidanannaouz, na'iki usha'apata ipai aimakaan Tominkaru dyuudanii usha'apatan i'ati. Wau-nao Tominkaru Dapu ainao, wazaamatinpan an pakawan wamishidapanii di'iti, na'iki wazaudapan an pakawan ukowaadauzoniaz usha'apatan nii wa'ati diina'iti'i.

Marii wada'anan

Tominkaru karikaonan

- ⁷ Ukau'an, Kaimana'o Doronaa kiauuzon kawan,
 “Aizii kamoo, uabatan dono na'apam Tominkaru kian,
⁸ mana'a udadarada'ana'a unyukunuu
 tawuru dono'o kawanu'u udikintapauzonuz Tominkaru,
 na'iki utiwaa-kidapauzonuz uruu mapidantaka'o
 amazada di'ii.
⁹ Na'ii udokozu-daunnao tiwaa-kidapan o'garu,
 itukapauzon pu'a'a naa padamata kanom kida
 o'sha'apaapauzonii 40 wunu.
¹⁰ Uruu idi tuukii manawun o'to'oran i'ati,
 na'iki okian: Ikaduz imada'ana'azookan o'garu,
 na'iki aonaa manawun iaipan paizo'atin zoobaba
 okakinaori.
¹¹ Uruu idi o'to'oran bii'i otoman parada-karu
 aona'oraz turuu ukiwa-kida-ka.
 Okian: Aona'o nii na'apainim imorotan
 amazada sookapa-kizai iti, o'saabaaniaz naa.”*

¹² Oiribannao, ukarodin pa'i, aonaa kizi na'ia'oram unao nyukunuu dikaudan na'iki mamishidakan, na'iki unao tanawatinan pana'iti'i naa kakupa'oraz Tominkaru ai. ¹³ Uma'ozakadaaka mishi'oraiman ipai kamoo, wuru'u “Aizii Kamoo” kia'oraz udakota-ka kaina'an pu'u zii, uruu aonaa kizi na'ia'oram unao dikintapadinan, umariidapa-kidinan ida'an oia'o ati. ¹⁴ Waunao Christ tu-ma'o waka'iidiwainan, wazaamatinpan an kaimanaiman

* 3:11 Psalm 95:7-11

wuru di'iki'i wasakadanuz wamishidapan atii utokon iti, aonaa wakaakinpan. ¹⁵ Wadi'itapa koshan tawuru'u us-aadinapanuz:

“Aizii kamoo, uabatan dono na'apam Tominkaru kian,
 Mana'a udadarada'ana'a unyukunuu

tawuru kawanu'u udikintapauzonuz Tominkaru.”†

¹⁶ Kanomnao tawuru'u abata'oraz padamata Tominkaru paradan mazan dikintapa'oraz uruu? Īnao Moses kodita-kidaniinaouz Egypt iki. ¹⁷ Na'iki kanomnao ati'o Tominkaru to'oranuz 40 wunu? Uto'oran wunao ati'ora'a, oia'oraz, mawaka'oraz naa mapidantaka'o amazada ii. ¹⁸ Na'iki kanomnao ati'o Tominkaru kian parada-karu aona'oraz turuu ukiwa-kida-kao ida'an, aona'o nii na'apainim ĩmorotan amazada sookapa-kizai iti? Ukian na'apa wunao ati'ora'a, dikintapainaouz Paugaru.‡ ¹⁹ Ukau'an waaitapa aonaa ĩmorotan taapada-kao amazada sookapa-kizai iti, usha'apanum kau'an ĩmamishidakan idi'o.

4

Kaina'a zii Tominkaru pidanannao ati sookapa-karu

¹ Kaina'a zii Tominkaru taauzonii wa'ati mishi'oraz paparadan, uruu ida'an kizi turuu wamorotan amazada sookapa-kizai iti. Marii wakarodinan zoobaba, uruu aonaa kizi na'ia'oram unao kasharutinan, utukapa pa'i umamorotakan wuru di'iti'i sookapa-kizaiz. ² Waabatani'i naa kapam Kaimana'o Kuwai na'apa ĩabatauzon kawan. Mazan madiwautapa-ka'o karikaonan ĩ'ati wuru'u kowaada-kariwaiz. Mishi ĩabata padamatazu, mazan aonaa ĩmishidanuzu. ³ Aizii waunao mishidainaouznaa morota pa'an, wuru di'iti'i sookapa-kizaiz. Tominkaru kian kawan:

† 3:15 Psalm 95:7-8 ‡ 3:18 Numbers 14:1-35

“Ōtoman ōto'oran bii'i parada-karu aona'oraz turuu ukiwa-kida-kaō. Ōkian:

Aona'o nii na'apainim ĩmorotan amazada sookapa-kizai iti,

ōsaabaaniaz naa!”*

Mishi Tominkaru kaudin-kizi ipain utoman dono'oraz amazada. ⁴ Kaina'a usaadinpan 7th kamoo dau'u, kaikapa'a: “Tominkaru sookapan 7th kamoo ida'a ipai pakaudin-kizi kida ai.”† ⁵ Na'iki wadi'itapa koshan usaadinapanuz, Tominkaru kian, “Aona'o nii na'apainim ĩmorotan amazada sookapa-kizai iti.”‡ ⁶ Kiwiiniinaouz ĩabatan Kaimana'o Kuwai, aonaa ĩmorotauan amazada sookapa-kizai iti, usha'apanum kau'an ĩdikintapan idi'o. Kaina'a'o nii baokoinao taapada-kaō nii ĩmorotan amazada sookapa-kizai iti. ⁷ Ukau'an Tominkaru saabaa ba'oran kamoo, uruu dakota-kariwaiz “Aizii Kamoo.” Ukowaadanuz David ida'an iriba wunu dobatan dauna'an, uruu dau'ati'o tawuru'u kii-karuz kaikapa'a:

“Aizii kamoo, uabatan dono na'apam Tominkaru kian,

Mana'a udadarada'ana'a unyukunuu.”§

⁸ Joshua tauzon an mani sookapa-karu ĩ'ati, aonaa kanom nii mani Tominkaru kadakotinan ba'oran kamoo dau'u udauna'an. ⁹ Uruu idi, kaina'a zii Tominkaru pidanannao ati sookapa-karu, Tominkaru sookapauzon kawan 7th kamoo ida'a. ¹⁰ Kanom morota'o sookapa-kizai iti, Tominkaru saabaaniaz, usookapan nii pakaudin-kizi kida ai, na'apa Tominkaru sookapauzon kawan da'i pakaudin-kizi ai. ¹¹ Ukau'an marii watiwainan dadara wamorota kizi amazada sookapa-kizai iti. Dadara pa'i watiwain, uruu aonaa kizi kanom pozawatan patamakapan ida'an wunao kaduzu'u, dikintapinaouz.

* 4:3 Psalm 95:11 † 4:4 Genesis 2:2 ‡ 4:5 Psalm 95:11 § 4:7 Psalm 95:7-8

¹² Tominkaru Paradanuz kakupa'o, na'iki uka'iita pasha'apatan aimaakan kida. Powa'a'o zii manawun udi-manan marii dya'utama'oraz udabaazi dimanainpan ai. Atii uchoota waka'azoo iti, wadoronaa na'iki wanyukunuu sakadinapa-kizi iti. Uchoota atii waniwa'uuzi dyukoinpan, na'iki waunanzoo zikon iti. Na'iki Tominkaru paradan aitapa-kida na'apam wadi'itinpan na'iki kanom waaipan wanyukunuu ii. ¹³ Aonaa kanom kaina'a dizinpa'o nii Tominkaru ai ipai utomaniaz bii an. Ipai aimaakan mashaapan kainaabanaa na'iki da'atinapa uawun za'a. Na'iki u'ati'o nii wuru'u wakowaadanuz ipai na'apam wamashaapauzonuz.

Jesus, uruu Umanawunu'o Faadaa

¹⁴ Kaina'a waFaadaan Umanawunu'o manawun mako'oraz naa aokazi iti, uruu Jesus, Tominkaru Daniz. Ukau'an marii pakawan wazaamatinpan wuru di'iti'i wamishidapanuz uruu. ¹⁵ Usha'apanum kau'an wuru'u waFaadaan Umanawunu'oraz, uaitapanii na'apa'oram wuru'u wamaturuukanuz. Umashaapankan dono imi'i baara'a, tiwaa-kariwai kapam uruu ipai sha'apa'oram ida'an kida, na'apa waunao kawan. Mazan aonaa na'apainim u'oian. ¹⁶ Ukau'an aonaa wataria'ana'a wamaonapadinan Tominkaru kamunanu'oraz ida'ati. Na'ii wakamunan-kida-kao nii na'iki waikodan nii kamunan-karu kaminka'uta'o nii waunao, waaipan dono waminka'u nii.

5

¹ Umanawunu'o Faadaa zaamatauzo-kariwai da'i pairibannao bii iki, ukaudin-kizi ni'o taa-kao, umakon Tominkaru kanaapu iti pidannao ati, utaa kizi kaiman kida'o aimaakan Tominkaru ati, na'iki uzowii kizi uzainao pidannao oian dikin ii. ² Kaiman uruu wunao tuma'a maaitapin-kainaouz na'iki sha'apatainaouz

dikauda kida'o aimaakan, usha'apanum kau'an uruu na'apa'o umaturuukan kapam ĩnao kawan. ³ Ukau'an pamaturuukan idi, uzowian nii uzainao pa'oian dikin ii kapam, uzowian dono uzai pidannao oian dikin ii.

⁴ Aonaa pidan Umanawunu'o Faadaa-tinpan paaipan ati karikaonan. Soo Tominkaru zaamatan ida'an pidan, wuru'u utominanuz pa'an Umanawunu'o Faadaa nii, na'apa Aaron zaamatauzo-kao kawan. ⁵ Ukau'an na'apa'o kapam Christ, aonaa paaipan ati'o mani wuru'u uzaamatinanuz Umanawunu'o Faadaa nii. Mazan Tominkaru pa'an wuru'u zaamata'oraz uruu, ukian dono'oraz u'ati kaikapa'a:

“Pugaru õdani,

Aizii õgaru'u naa pudaru nii.”*

⁶ Na'iki ukian koshan kaikapa'a:

“Pugaru karikaonanu'o nii pufaadaa-tinpan,

na'apa'o Melchizedek faadaa-tinpaizon kawan.”†

⁷ Jesus mashaapankan dono imi'i baara'a, utoriinapa Tominkaru ati na'iki upishaa ukaminka'utan paugaru. Utoriinpan diiwa'o ida'an na'iki uzaada Tominkaru ati, turua'oraz ukazannaatan uruu mawaka-karu ai. Na'iki wuru'u utoriinapanuz dako'ati-kao, usha'apanum kau'an utaainan idi'o kaiman-daun Tominkaru ati. ⁸ Jesus Tominkaru danin pu'u padamata, utominapa izo'atiaba-karu dau'u pabaiatinan ida'an. ⁹ Ubaiaapan idi ipai aimaakan Tominkaru aipan kawana'ati, uruu'u naa karikaonanu'o kazannaatin-karu ikoda-kinao nii ipai wunao ati'i izo'atiinaouz uruu. ¹⁰ Tominkaru zaamatan uruu Umanawunu'o Faadaa nii, na'apa'o Melchizedek‡ faadaa-tinpaizon kawan.

Kakinaorii waota-karu aia'o mishidapa-karu ai

* 5:5 Psalm 2:7 † 5:6 Psalm 110:4 ‡ 5:10 Genesis 14:17-20

¹¹ Kaina'a dobata wakowaada'azoonii wuru dau'ana'a, mazan kasha'apannaa ukowaada-ka'o kaimanaiman unao ati, usha'apanum kau'an kona'ii utominpan. ¹² Unao kotua'iki'ora'a naa umishidapan Jesus, mazan upu'u aonaa uka'iitan utominapa-kidan baokoinao, mazan kii'an, ba'oran pidan tominapa-kidan zii unao powaa iti zii koshan wuru dau'a'a kiwiini'oraz tominapa-karu kida Tominkaru kuwaa daua'oraz. Unao koraiziannao sodi kida kawanu'o zii, biidapa'o zii dunui karikaonan, maka'iitaka'o zii panikan wanyukunui. ¹³ Pidana mashaapa'oraz zii dunui ida'an karikaonan, pa'ishizo sodi'o zii kawanu'o wuru'u. Aona'o zii uaitapan aimaakan kaimana'o oo aimaakan aona'o ukaimanan. ¹⁴ Mazan pidan nika'o kimisha'o wanyukunui, dyaupai'ora'a naa pa'an wuru'u. Uaitapani'i naa pa'an na'ia'oram aimaakan kaimana'o na'iki aimaakan oia'o.

6

¹ Ukau'an marina'a naa shoman kiwiin kida'oraz zii da'i tominapa-karu Christ daua'oraz, mazan wamako'o naa mishi'oraiman wuru di'iti'i kakinaorii, wadyaupai-kinaa ni'oraz pa'an. Aonaa wasakadina'ana'a powaa iki wuru di'iki'i, pidannao pa'ina'oraz zii imishidan tominapa-kinaaz. Tawuru'u tanawatin-karu madiwautapa-ka'o sha'apatin-karu kida ai daua'oraz, na'iki Tominkaru mishida-ka'o daua'oraz zii. ² Na'iki chikaawunuin-karu kida daua'oraz, na'iki pidannao muudan daua'oraz paka'u kida ba'oran pidan ida'ati, na'iki tominapa-karuz mawakainao kadishita-kida-ka'o daua'oraz diina'iti'i, na'iki karikaonanu'oraz pataka'utin-karu daua'oraz. ³ Na'iki Tominkaru taapadan an una'apan, wamakoni wuru di'iti'i kakinaorii wadyaupai-kinaa ni'oraz pa'an.

⁴ Aizii aonaa turuu pidannao padanata-kida-ka'o powa'a ati koshan Tominkaru ida'ati, wunaou'u

pidannaouz kaawa-kida-kariwaiz naa baukapaiman Tominkaru kanadan ida'ati.* Konaukia'oraz da'i ïtiwaan kaimana'oraz aimakaan aokazi iki'o, na'iki ka'idiwaina'oraz Kaimana'o Doronaa idi. ⁵ Na'iki ïaitapani'i naa na'apam Tominkaru paradan kaimanan, na'iki ïaitapani'i naa na'apam Tominkaru ma'ozakan, wuru'u ukaiwaan ni'oraz diina'iti'i. ⁶ Mazan ïmarina'atan an pamishidapan Christ, aonaa turuu ïpadanata-kidakao powaa ati Tominkaru ida'ati. Wuru'u aimakaan ïsha'apataniaz, Tominkaru Dani tauka-kao kawanu'o wuru'u cross di'iti na'iki ïba'azootin-kidan uruu iriba'o pidannaou kanaapu iti.

⁷ Tominkaru wuru'u kamunan-kida'oraz zakapu kaimana'oraz wunu zabiipan, uruu idi ziwu paoribai sodan kida, paowainao atiz. ⁸ Mazan zakapu kaiwadakaru baawuta'o na'iki kazamaka'o baawuta'o pa'idiwaru, madiwautapa-ka'o karikaonan wuru'u, uruu idi Tominkaru pataka'utan niizu, na'iki ukawaoda-kao nii ipai.

⁹ Õmin-mishidannao õmarainapaniinao, waparadan pu'u padamata unao ati kaikapa'a, mazan waaitapa wanyukunuu ii, usha'apatan nii kaiman kida'o aimakaan, pidan sha'apatauzoniaz pakazannaatinan idi'oraz naa. ¹⁰ Tominkaru aona'o nii usha'apatan aimakaan pana'iti. Aona'o nii umanyukunuutan wuru'u unao sha'apataniaz, oo unao aida-kidaniaz ukamarainapanun Tominkaru ati, ukaminka'utan ida'ana'oraz umin-mishidannao, atii kai pakawan zii unao sha'apaapan na'apa kida'o ï'ati. ¹¹ Na'iki tuukii manawun waaipan ipai unao pakawan usha'apaapan wuru'u dadara'oraz kaudin-kizai atii utokon iti. Uruu mishi'o nii uikodan wuru'u aimakaan kida

*

6:4 wunaou'u pidannaouz kaawa-kida-kariwaiz naa baukapaiman Tominkaru kanadan ida'ati oo "baukapaiman ïaitapani'i naa padamata mishi'o kuwai Tominkaru di'iki'oraz"

uzaudapaniaz. ¹² Aonaa waaipan uzoanon, mazan waiapa unao tawunao kawan pa'ana'a, mishidainauz na'iki makashadin-kainaouz, uruu idi ĩzaamata tawuru'u Tominkaru kowaadanii putaan nii ĩ'ati.

Tominkaru kian kawana'ati, mishi'o nii usha'apan

¹³ Tominkaru kaiwaa pa'uu, utukapa-kida-kinaa nii umishian nii wuru'u paparadanuz, ukowaadauzon dono'oraz pasha'apatan nii aimaakan Abraham ati. Ukaiwaan pa'uu aonaan idi ba'oran umanawunu'o nii u'ai. ¹⁴ Ukian kaikapa'a:

“Mishi'o nii ōkamunanun pu'ati,

iriba'o nii ōtaan putakaannao nii.”†

¹⁵ Abraham aonaa ukashadinan pazaudapan, atii uzaamatan Tominkaru kowaadaniaz pataan nii.

¹⁶ Pidannao kaduz ĩdakotauzon pidan umanawunu'o pa'ai, ĩtukapa-kida'azon idi ĩmishian nii wuru'u paparadanuz. Na'iki pidannao abatan dono uruu kaduz parada-karu, aona'a naa powa'a ĩmamishida'akakan.

¹⁷ Aizii Tominkaru aipan patukapa-kidan kaimanaiman aona'o nii upana'adan padi'itinpan pasha'apata'azoonii ai, uruu idi ukaiwaan pa'uu utukapa-kida-kinaa nii umishiian nii wuru'u paparadanuz, wunao ati'i zaamatainao ni'oraz tawuru'u ukowaadauzoniaz pataan nii.

¹⁸ Di'ora'a dya'utama'oraz aimaakan kida, aonaa turuu ĩpana'adinan: Tominkaru aonaa turuu umariidinan utaan dono mishi'o paparadan, na'iki aonaa turuu umariidinan ukaiwaan dono pa'uu.

Ukau'an waunao makoinaouznaa Tominkaru di'iti kazannaatin-karu dau'ati, tuukii wanyukunuu ma'ozakada-kaao aonaa kizi wakashadinan wazaudapan kaiman kida'o aimaakan Tominkaru taa'azooniaz wa'ati diina'iti'i. ¹⁹ Na'iki wazaudapan idi'i naa Tominkaru

† 6:14 Genesis 22:17

taa'azooniaz wa'ati, aonaa kanom awautapan[‡] waunao Tominkaru ai. ²⁰ Jesus mako'o naa u'idi'iti wa'ua'ati, na'iki waunao dikin ia'o umakon, uru'o ni'i naa karikaonanu'o Umanawunu'o Faadaa nii, na'apa Melchizedek[§] faadaa-tinpauzon kawan.

7

Melchizedek faadaa-tinpan kaduz umanawunu'o

¹ Aizii Melchizedek king da'i dono'i Salem ii, na'iki uruu faadaa kapam, ukaudinan Tominkaru umanawunu'o manawun ati. Aizii Abraham papidanannao tuma, ïmizaataakapan patarubanao tuma, ïzowii ipai ïdyaun panaobanaa kingnao tuma kapam. Aizii Abraham kiwapaanan dono'o naa na'iki, Melchizedek ikodapan uruu, na'apain udapadan kaiman kida'o aimaakan sha'apa kizi Abraham ati, Tominkaru di'iki'o.* ² Aizii Abraham, un-a'aka ipai aimaakan kida pazaamataniaz pamizaataakakizi iki. Uru'u naa ubuutan 1/10 aimaakan kida pazaamataniaz di'iki, na'iki utaanuzu Melchizedek ati, u'idiwau nii.

Wuru'u Melchizedek uuaz, “Kaimana'o Naobanai” kia'o wuru'u. Na'iki uruu dakota-ka'o kopam, “Kaimanaakakaru Naobanaanaa,” usha'apanum idi uwiizi uu Salem, “kaimanaaka-karu” kia'o wuru'u. ³ Aonaa Melchizedek daru na'iki daro aitapa-ka'o. Na'iki aonaa kapam udokozudaunnao aitapa-ka'o. Aonaa uaitapa-ka'o na'apaini'oram ushakatan na'iki na'apainim naa umawakan. Melchizedek

[‡] **6:19** Tominkaru Dapu Jerusalem ia'oraz, unazo ii kaina'a kazo'a'o na'iki udaru'o kamicha mada. Uruu awautapa'o pidannao, ïmorotan ai Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun di'iti. Soo Umanawunu'o Faadaa, uruu turuu umorotan na'iti baukapa karikaonan ipai wunu. Mazan Jesus, baukapa umawakan na'iki utaan paizain pidannao oian dikin ii. Uruu wuru'u da'ata'oraz aokazi iti'o dunapo. [§] **6:20** Genesis 14:17-20 * **7:1** Genesis 14:17-20

Tominkaru Dani kawanu'o; ufaadaa-tinpan idi karikaonanu'o.

⁴ Aizii utukapa, na'apam Melchizedek umanawunun. Abraham, wadokozu-daunnao tomin-kiziz, ubuuta ipai aimaakan pana'akaniaz na'iki utaa 1/10 Melchizedek idi-wau nii. ⁵ Na'iki kii-karu kawana'ati Moses kakinaori ida'an, Levi takaa-daunnao wuru'u faadaa-tinainauz, ñao zaamata'o nii pa'idiwau nii 1/10 wuru di'iki'i pairibanna buutanii kidaz, (Abraham takaa-daunnao wuru'u ñiribannaouz, mazan upu'u ñzaamatan aimaakan ñ'idi'iki). ⁶ Mazan Melchizedek aonaa Levi takaa-daun mani uruu, upu'u zii uzaamatan 1/10 Abraham ai. Na'iki upu'u udapadan kaiman kida'o aimaakan sha'apa kizi Abraham ati, uruu ati'oraz sha'atii Tominkaru kowaadauzon usha'apatan nii kaimana'o aimaakan. ⁷ Na'iki ipai pidan aitapan: wuru'u pidan umanawunu'oraz powa'a zii ba'oran ai, turuu udapada-kidan kaimana'o aimaakan sha'apa kizi wuru ati'i ba'oran aona'oraz umanawunun. ⁸ Wunaou'u faadaanaouz, wuru'u Levi takaa-daunnaouz zaamata 1/10, mazan ñao mawaka'o nii. Mazan Melchizedek zaamata'oraz 1/10 Abraham ai, karikaonanu'o ukakupan pa'an, saada-kariwaiz kian kawana'ati udau'an. ⁹ Na'iki Abraham taan dono'oraz Melchizedek ati 1/10, turuu wakian Levi takaa-daunnao wuru'u zaamatauzonaouz padamata 1/10; upu'u ñtaan kapam Melchizedek ati Abraham ida'an, ¹⁰ usha'apanum kau'an Melchizedek ikodapan dono'oraz Abraham; Levi, padokozu-daun Abraham ida'a'ora'a naa uruu na'apain.

¹¹ Aizii wuru'u Levi takaa-daunnao faadaanao-tinapauzon kaduzuz turuan an mani usha'apatan ipai aimaakan Tominkaru aiapanii usha'apata-ka, aonaa kanom nii mani ba'oran kaduz faadaa aiapa-

kao Melchizedek kawanu'o pa'an, aonaa Aaron[†] kawanu'o mani. (Levi takaa-daunnao faadaa-tinapanuz, kakinaorii taa-kariwaiz Moses ati, kawana'ati'o wuru'u ifaadaa-tinapanuz.) ¹² Na'apainim dono wuru'u faadaa-tinapa-karu kaduzuz pana'ada-kao, ukau'an pana'adina'o nii kapam wuru'u ikakinaorinaaz. ¹³ Na'iki usaadinpan kawana'ati wanaobanaa Jesus dau'an, uruu ba'oran pidan tonaazinaa di'iki'o uwa'atin; na'iki aonaa na'apainim pidan uruu tonaazinaa di'iki'o faadaa-tinpauzon. ¹⁴ Kaimanaiman uaitapa-kao wanaobanaa wa'atin Judah tonaazinaa di'iki'o, na'iki Moses aonaa na'apainim ukiauzon uruu tonaazinaa di'iki'o faadaa-tinapa-karu dau'an.[‡]

Ba'oran faadaa,

Melchizedek kawanu'o

¹⁵ Aizii turuu waaitapan powa'a zii kaimanaiman, ba'oran kaduz faadaa aidinan, Melchizedek kawanu'o. ¹⁶ Ufaadaa-tinan aonaa ushakatan ida'ana'o mani faadaa-tinpauzonao tonaazinaa di'iki; mazan ufaadaa-tinan wuru ida'ana'a kakupa-karu ma'ozakanuz aona'o ni'oraz ukatokon-tinauzon pa'an. ¹⁷ Na'apa usaadinpan kawana'ati udau'an, kaikapa'a: “Pugaru karikaonanu'o nii pufaadaa-tinpan, na'apa Melchizedek faadaa-tinpauzon kawan.”[§]

¹⁸ Ukau'an kiwiitapa'oraz kakinaorii (Moses ati'oraz utauzo-kao), aona'a naa ukaiwaa-kao powa'a, usha'apanum kau'an umaturuukan idi na'iki madiwautapaka'ora'a naazu. ¹⁹ Wururu'u kakinaoriiz, aonaa usaabaan

[†] 7:11 Aaron: uruu kiwiini'o faadaa, na'iki uruu Levi takaa-daun. [‡] 7:14 Jesus wa'atin pu'u Judah tonaazinaa di'iki, kii-karu kawana'ati, ipai wuru'u ba'oran Israel tonaazinaa kida bauta'apa'o idokoza, Jacob, ba'oran u'uu, Israel. [§] 7:17 Psalm 110:4

pidan kaiman. Mazan aizii waaitapa kaina'a'a naa taa-
kao wa'ati wamaonapadin-kinaa nii Tominkaru ida'ati.

²⁰ Na'iki powa'a zii, kaina'a Tominkaru paradan pa'uu
ida'ana'oraz utoman.* Aonaa kaikapa'o parada-karu

nii, ba'orainao zaamata-kao dono'oraz faadaanao nii.

²¹ Mazan Jesus faadaa-tinan wuru ida'ana'a Tominkaru
taaniaz paparadan pa'uu ida'ana'oraz, ukian dono'oraz
u'ati kaikapa'a:

“Ōgaru Naobanai toman parada-karu ō'uu ida'an;

na'iki aona'o nii ōpana'adan ōnyukunuu:

‘Pugaru karikaonanu'o nii pufaadaa-tinpan!’”†

²² Tominkaru toman idi parada-karu pa'uu ida'an, Je-
sus ida'ana'o umishian wuru'u Pa'ina'oraz Covenant‡
Tominkaru kowaadaniaz pasha'apatan nii pidannao ati,
na'iki powa'a'o zii ukaimanan.

²³ Kaina'a koshan ba'oran na'apam Jesus faadaa-
tinapanuz pana'adinpan: kiwiitapainauz faadaanao

iriba'o ĩdyaun, usha'apanum kau'an mawaka'o nii
ĩdyaun, ukau'an aonaa karikaonanu'o nii mani ĩkaudin

faadaanao nii. ²⁴ Mazan Jesus, karikaonanu'o ukakupan,
uruu idi karikaonanu'o nii ufaadaa-tinpan. ²⁵ Ukau'an

turuu ukazannaatan kai, wuru'u pidannao wa'atiinaouz
Tominkaru ida'ati paugaru ida'an, na'iki karikaonanu'o

nii ukazannaatan, usha'apanum kau'an karikaonan
ukakupan na'iki uparadan nii ĩdikin ii Tominkaru ati.

²⁶ Ukau'an Jesus wuru'u Umanawunu'o Faadaa sha'a-
pata'oraz ipai aimaakan wa'ati. Uruu Tominkaru zaa-
matanii, aona'o ukasharutinpan na'iki aonaa oia'o nii u'i-

da'a, usaabaa-kao pana'itinapu oiainao ai na'iki usawata-

* **7:20** pa'uu ida'ana'oraz utoman: Tominkaru kaiwaan pa'uu uaipan idi
pidan aitapan umishiian nii paparadan ukian kawana'ati. † **7:21** Psalm

110:4 ‡ **7:22** Pa'ina'oraz Covenant: Putukapa kaarita token ii, Parada-karu
Masha'apannaada-kinao di'ii, 'covenant' waranu'u.

kao aokazi iti umanawunu'o nii. ²⁷ Uruu idi aonaa kanom nii uaiapa-kao utaan uzai kawaoda-kariwai Tominkaru ati ipai kamoo, wunao Umanawun kidainao Faadaanao tauzon kawan uzai kida kawaoda-kariwai Tominkaru ati. Kiwiin itaan nii pa'oian dikin ii na'iki udauna'an ipai pidannao oian dikin ii. Uruu taaina'o baukapa pa'an pidannao oian dikin ii pamawakan ida'an na'iki aona'o nii na'apainim utaaian powa'a koshan. ²⁸ Moses kakinaori ida'an pidannao maturuu-kainao zaamata-kao Faadaanao Umanawun kida'o nii, mazan kakinaorii taa-kao dauna'an, Tominkaru taan paparadan pa'uu ida'an, uzaamatan pauDani Umanawunu'o Faadaa nii, ka'iita'oraz pasha'apatan ipai aimaakan Tominkaru aipan kawana'ati.

8

Jesus wuru'u

Umanawunu'oraz waFaadaan

¹ Aizii di'i wuru'u ōaipaniaz uaitapan, kaina'a Umanawunu'o waFaadaan, sakanata'oraz naa umanawun-tinapa-karu ida'a Tominkaru diwa'ora antanapu aokazi ii. ² Ukaudinan Umanawunu'o Faadaa nii, wuru nazo'o ia'a mishi'oraz Tabernacle* Tominkaru tomaniaz aokazi ii, aonaa pidan tomanii mani.

³ Ipai Umanawunu'o Faadaa taa kaimana'o aimaakan kida na'iki kawaoda'o nii uzai Tominkaru ati. Uruu idi waFaadaan Umanawunu'oraz, utaanii kapam aimaakan Tominkaru ati. ⁴ Umashaapan an zii mani imi'i baara'a, aonaa mani ufaadaa-tinan, usha'apanum kau'an, kaina'a'a naa faadaanao taa'o aimaakan kida Tominkaru ati Kakinaorii kawana'ati. ⁵ Wurulu Tabernacle imi'i

* **8:2** Tabernacle: uruu toma-kariwaiz Tominkaru Dapu nii, Exodus di'ia'oraz ukowaada-kao kamicha madanaa idi'o. Mazan da'a'a verse 2 ida'a, kaina'a Tabernacle kapam, uruu Tominkaru Dapu manawun aokazi ia'oraz. Putukapa Hebrews 9:1-8 kapam.

baara'a'oraz na'apa'o aokazi ia'oraz kawan, mazan udikin karikaonan. Uruu idi'o Moses kakinao-kaos ukadishita-kida'azon dono'oraz naa Tabernacle, Tominkaru kian u'ati, “Mishi pa'i putoma ipai aimaakan, na'apa manawun wuru kawana'ati'i òaida-kidaniaz pu'ati midukuo ii.”†

⁶ Mazan Jesus kaudin-kizi taa-kaos, ufaadaa-tinapanuz, powa'a'o zii umanawunun pa'an wunao kaudin-kizi aia'a, kiwiitapainouuz faadaanao. Na'apa ukau'an wuru'u Pa'ina'oraz Covenant‡ Jesus ida'ana'oraz umishiinan, powa'a'o zii pa'an umanawunun Kiwiitapa'oraz Covenant ai. Na'iki Tominkaru sha'apatan kaiman kida'o aimaakan uruu ida'an. ⁷ Aonaan an mani pidannaos kasharutinpan Kiwiitapa'oraz Covenant ai, aonaa kanom nii mani ukawadaunuta-kaos. ⁸ Mazan Tominkaru tukapan idi papidanannaos kasharutinpan pa'ai, uruu idi ukian,

“Kaina'iki kamoo kida wa'atin,” Naobanai kian,
 “Uruu dono'o nii òtoman Pa'ina'o Covenant
 Israelitenao na'iki Judah sannaos tuma.

⁹ Wurulu Pa'ina'oraz Covenant òtoman ni'oraz, aonaa wuru kawanu'o nii mani'i òtaaniaz covenant idokozunnaos ati.

Õna'akan ìdyaun òkarodapan ida'ana'o,
 òkodita-kidan dono'oraz ìdyaun Egypt iki.

Aonaan idi ìizo'atin wurulu Covenant òtaaniaz Moses ida'an,
 uruu idi'o aona'a naa ònyukunuupa'akan ìdyaun.

¹⁰ Aizii kaikapa'o nii wurulu Pa'ina'o Covenant òtoman ni'oraz

Israelitenao tuma diina'iti'i,” Naobanai kian,
 “Õmuudan nii òkakinaori kida ìnyukunuu ii ìdi'itinapakinaa nii,

† 8:5 Exodus 25:40; 26:30 ‡ 8:6 Pa'ina'oraz Covenant Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii, 'covenant' waranu'u.

- na'iki õsaadan niizu ñnyukunuu ida'a ñnyukunuitapa-
kinaa niizu.
 Õgaru'o nii ñTominkarun nii,
 na'iki ñnaou'o nii õpidanannao nii.
 11 Aona'o nii pidan tominapa-kidan pamin-dazabazi oo
 pa'inawuzu,
 ukian ida'an, 'Putominapa Tominkaru dau'u.'
 Usha'apanum kau'an ipai'o nii ñaitapan õgaru,
 pidannao wuru'u aona'oraz ñmanawunun na'iki
 umanawuniinaouz pidannao.
 12 Õmainaabatan nii wuru'u aimaakan dikauda kida'oraz
 ñsha'apatauzon,
 na'iki aona'o nii powa'a õnyukunuitapan ñ'oian
 kida."§
 13 Tominkaru dakotan idi patoman Pa'ina'o Covenant,
 uruu idi Kiwiini'oraz Covenant, aona'o ni'i naa uaiapa-
 kao.

9

Imi'i baara'a'o na'iki aokazi ia'o Tabernacle

¹ Aizii kiwiini'oraz Tominkaru toman covenant Is-
 raelitenao tuma, kaina'a'o choochiapa-karu kakinaorinaa
 kida na'iki kaina'a imi'i baara'a'o Tabernacle.* ² Wur-
 u'u Tabernacle kamicha mada idi'o utoma-kao; na'iki dya'uta-
 ma'o unazoo. Kiwiitapa'o unazoo ida'a kaina'a lamp, mi-
 isa† baara na'iki bread upaawa'a; wuru'u kiwiitapa'oraz
 unazoo, uruu dakota-kao Kabaun Nazoo Kaimana'o.

³ Tabernacle nazoo buutapa-kao kamicha mada kazad-
 inpa'o idi, aizii uruu barau itinapu kaina'a ba'oran una-
 zoo, uruu dakota-kao Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Man-
 awun. ⁴ Uruu nazoo ida'a kaina'a altar, gold idi'o

§ 8:12 Jeremiah 31:31-34 * 9:1 Tabernacle: Putukapa kaarita tokon ii,
 Parada-karu Masha'apannaada-kinoo di'ii. † 9:2 miisa: English ida'an,
 table.

utoma-kaō, incense[‡] kawaodapa-kizinao. Na'iki kaina'a Moses kakinaori pakarannaa, ipai'o ukamadata-kaō gold idi. Aizii pakara nazo'o, kaina'a kamoti gold idi'o utoma-kaō, paida'o manna[§] idi. Kaina'a kapam Aaron wadookori soda'oraz da'i, na'iki kaina'a dya'utam kuba kataida'u kida'o na'a'oraz Tominkaru Paradan saadinpan. ⁵ Aizii pakara paawa'a kaina'a Cherubnao^{*} kainaabatapa'o Tominkaru kaina'an, iktutuba kida kadamaradinapa wuru paawa ana'a oii-karu so'ota-kizinaoaz. Mazan kai aonaa zii turuu wakadakotinan kaimanaiman di'oraz aimaakan kida dau'a'a.

⁶ Aizii aimaakan kida minziiwa-kida-kaō dono'o naa ipai na'apa, faadaanao morotan nii ipai kamoo kiwiini'o-raz unazoo di'iti, iŝha'apata kizi pakaudin-kizi. ⁷ Mazan Faadaa Umanawunu'oraz pa'an, soo uru'o nii morota wuru di'iti'i ba'oran unazooz, kamicha mada kazadinpa'oraz barau itinpu'oraz, na'iki umorotan na'iti baukapa karikaonan ipai wunu. Na'iki umorotan nii na'iti, soo una'akan an izai patuma utaan ni'oraz Tominkaru ati, pa'oian dikin ii na'iki wuru dikin ia'a oii-karu kida pidanao sha'apataniaz maaitapinaka-daun.

⁸ Kaimana'o Doronaa kaimanaiman ukainaabatan wa'ati wuru ida'ana'a, aonaa zii na'itim morota-karu wuru di'iti'i Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun, wuru kaina'an kawana'ati zii'i, kiwiitapa'oraz Tabernacle. ⁹ Di'oraz aimaakan, kainaabata wa'ati kai kida'o aimaakan dau'an. Utukapa-kida wa'ati kaiman kida'oraz aimaakan taa-kaō, na'iki uzai kawaoda-kaōaz Tominkaru ati, aonaa turuu usaabaan pidan choochiipa'o nyukunuu pa'oian

[‡] 9:4 incense: kaduunu'o shanaribai. [§] 9:4 manna: uruu Tominkaru dyuudauzoniaz Israelitenao wanyukunuu nii aokazi iki ina'iaakapan dono'o-raz mapidantaka'o amazada ii aka. ^{*} 9:5 Cherubnao: angelnao kawanu'o, na'auzo maonapa Tominkaru dazaba'a. Di'ora'a kida Cherubnao dikin toma-kariwai gold idi, kainaabata'o Tominkaru taba wuru'u.

ai. ¹⁰ Wuru'u kakinaorii kidaz wuru dau'an kida'o karikaonanu'u: aimaakan kida turua'oraz unika-kao na'iki utuza-kao dau'ana'o, na'iki chikain-karu kida dau'ana'o. Na'apa'oraz kakinaorii kida, nanai ati'o karikaonan, aonaa nyukunui ia'o mani, ukaiwaapa-kao nii aita-kao atii wuru ida'ati'i Tominkaru tomanuz ipai aimaakan pa'inaa na'iki pana'a.

¹¹ Mazan uru'u naa Christ Umanawunu'o Faadaa taa'oraz wa'ati kaiman kida'oraz aimaakan, kaina'a'oraz naa kai. Na'iki umorota Tabernacle iti, powa'a'oraz zii pa'an umanawunun na'iki ukaimanan, aonaa pidan tomanii mani, oo aonaa di'ora'a amazada ida'a'o aimaakan kida idi'o mani utoma-kao.

¹² Aonaa umorotan na'iti pana'akan ida'an boogi[†] izain, na'iki tapi'iza dani izain, mazan umorotan paizain ida'an pa'an Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun di'iti, umorotan baukapa na'iki aona'o nii na'apainim koshan. Uruu idi aonaa utokon nii ukazannaatan waunao oia'o ai.

¹³ Aizii wuru'u boogi izain na'iki tapi'iza kazoti izain, na'iki pariti'i kida tapi'iza dani kawaoda-kariwai di'iki'oraz chibii-kao ida'an, turuu usaabaan pidan nanaa karikaonan, wuru kawana'ati'i ikakinaorinaaz,[‡] mazan aonaa inyukunuu ii mani. ¹⁴ Pidana saabaa-kao kaiman kaikapa'o kaduz ida'ana'a, mazan Christ izain powa'a zii manawun usha'apatan aimaakan umanawunu'o, utaainan idi Tominkaru ati makasharutinaaka-daun, wuru ida'ana'a Doronai karikaonanu'oraz ukakupan. Uizain saabaan nii wanyukunuu wuru aia'a madiwautapaka'o sha'apatin-karu kida ai, turuu kizi washa'apatan wuru'u aimaakan, Tominkaru kakupa'oraz aiapanii washa'apatan.

¹⁵ Ukau'an Christ ida'ana'o wuru'u Tominkaru tomanuz Pa'ina'o Covenant, turuu kizi Tominkaru dapadaniinaouz

[†] 9:12 boogi: English ida'an, goat. [‡] 9:13 Numbers 19:1-8

papidanannao nii zaamatan ukowaadauzoniaz pataan nii, karikaonanu'oraz kaiman kida'o aimaakan. Turuu usha'apan na'apa, usha'apanum kau'an mawaka'a naa Christ, muuda-kida'o nii pidannao wuru aia'a ĩpataka'uta-kaoz pa'oian dikin ii, wuru'u ĩsha'apatauzonii kidaz ĩmashaa-pan dono'oraz zii Kiwiitapa'o Covenant waranu'u.

¹⁶ Aizii pidan mawakan an mani, na'iki kaina'a uwa'akan pasaadanii mawaka-karu kaaritannaa, kowaada'o nii kanomnao ati'o nii wuru'u usha'apauz kida taa-kaoz umawakan dono. Aonaa kanom zaamatan wuru'u aimaakan kidaz pa'idiwau nii wuru'u kaarita kawana'ati, soo uaitapa-kaoz dono mishi, mawaka'a naa wuru'u saada'oraz mawaka-karu kaaritannaa. ¹⁷ Usha'apanum kau'an wuru'u mawaka-karu kaaritannaaaz madiwautapaka'o, pidan saada'oraz kakupan an zii; ukaiwainan nii soo umawakan dauna'an.

¹⁸ Uruu idi'o kapam Kiwiitapa'oraz Covenant Tominkaru tomaniaz Israelitenao tuma, kaiwainan soo zowii-kariwai uzai izain kaiwaa-kaoz ida'an. ¹⁹ Kiwiitapa'o aimaakan Moses sha'apatan, ukowaadan pidannao ati ipai Tominkaru dyuudaniaz uizo'ati-kaoz, usaadinpan kawana'ati kakinaorii kida ida'a. Udauna'an uzaamatan tapi'iza dainao izain, wunu tuma na'iki wuza'o kaznizo idi, na'iki hyssop waoda ida'an uchibian kakinaorii kaaritannaa, na'iki ipai pidannao. ²⁰ Aizii uchibian pu'u, ukian, "Di'oraz izai, uruu kainaabata'o Tominkaru toman covenant unao Israelitenao tuma, unao izo'atin ni'o."§ ²¹ Na'iki na'apa kapam uchibian wuru'u Tabernacle, na'iki ipai aimaakan kida kaiwaapa-kariwaiz choochiapa-karu dono na'ii. ²² Mishi, kakinaorii kian kawana'ati, marii ipai aimaakan kida saabaa-kaoz kaiman izai ida'an, na'iki Tominkaru so'otan oii-karu kida soo izai shoota-kaoz ida'an.

§ 9:20 Exodus 24:8

*Christ mawakanuz
so'ota oii-karu kida*

²³ Wuru'u toma-kariwaiz aimaakan kida, aokazi ia'o-raz kaduz kawan, saabaa-kao kaiman uzai zowiapa-kao ida'an. Mazan aokazi ii, uzai zowiapa-kao aonaa uturuan. Uaiapa powa'a'o zii aimaakan umanawunu'o pa'an.

²⁴ Christ aonaa umorotan Kabaun Nazoo Kaimana'o di'iti, wuru'u pidan tomaniaz aokazi ia'o choochiapa-kizai dikiniz karikaonan, mazan umorotan aokazi iti manawun. Kai ukadishitapan Tominkaru kanaapu'u wadikin ii.

²⁵ Jewnao Faadaan Umanawunu'o, umorotan baukapa ipai wunu Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun di'iti, una'akan uzai izain patuma. Mazan Christ aonaa umorotan aokazi iti utain kizi mani powa'a an kida.

²⁶ Una'apauzon an mani, powa'a an kida mani umawakan amazada tominan di'iki. Mazan ukaawankan baukapa karikaonan, amazada ikoda'anan di'iti'i naa patokon, utain kizi pamainaabata-kinnaa nii oia'o, pazowii-kao ida'an.

²⁷ Ipai pidan mawakan nii baukapa, na'iki uruu dau-na'an ikootowapa-kida-kao nii Tominkaru kanaapu iti.

²⁸ Na'apa ukau'an, Christ taainan baukapa pamawakan ida'an uso'ota kizi iriba pidannao oian kida. Uwa'atin nii koshan, aonaa oii-karu dau'ana'ora'a naa mani, mazan ukazannaata'anan pidannao zaudapainauznaa uruu.

10

Jesus ida'ana'o kazannaatin-karu

¹ Wuru'u Jewnao kakinaorinaa, soo dikinii karikaonan wuru'u, kainaabata'o ishazaba wuru'u kaiman kida'oraz aimaakan wa'atipa'oraz zii. Ukau'an uzai kawaodapakaodz Jewnao kakinaori kawana'ati'oraz, aonaa uturuan usaabaan pidannao kaiman, wuru'u taainainauz Tominkaru ati, uzai taa-kao pu'u padamata powa'a an kida

ipai kamoo, na'iki ipai wunu. ² Aizii wuru'u pidannao taainainauz Tominkaru ati, umishiin dono mani ĩsaabaa-kao kaiman manawun pa'oian ai, aonaa kanom nii mani ĩnyukunuu kowaadan kaina'a zii ĩ'oian, na'iki ipai mani uzai zowiapa-kaoaz mashaadan. ³ Mazan wuru'u uzai zowiapa-kaoaz nyukunuu-kida'o nii pidannao oian kida ipai wunu. ⁴ Usha'apanum kau'an aonaa tapi'iza kazoti izain na'iki boogi izain ka'iitan paso'otan oii-karu kida.

⁵ Uruu idi'o ukau'an, Christ kaawan dono'oraz imi'i baara ati, ukian Tominkaru ati,
 “Aonaa puaipan uzai zowiapa-kao
 na'iki kaiman kida'o aimaakan taa-kao pu'ati,
 mazan putaa õnanaa zowii-karu nii pu'ati.

⁶ Uzainao kawaoda-kao,
 oo uzai zowii-kao kida oii-karu kida so'ota-kinao ni'oraz,
 aonaa punyukunuu konaukian ĩdau'an.”

⁷ Udauna'an Christ kian,
 “Di'i õgaru'u, Tominkaru, sha'apata'o nii puaiapanii
 õsha'apatan,
 na'apa usaadinpan kawana'ati õdau'an kakinaorii
 kaaritannaa ida'a.”*

⁸ Christ kian, “Aonaa puaipan uzai zowiapa-kao kida na'iki kaiman kida'o aimaakan taa-kao, oo uzainao kawaoda-kao na'iki uzainao zowii-kao oii-karu kida so'ota-kinao ni'oraz, aonaa punyukunuu konaukian udau'an.” Ukian kaikapa'a, uzainao zowiapa-kao taa-kao pu'u padamata kakinaorii kian kawana'ati. ⁹ Udauna'an ukian, “Di'i õgaru'u, Tominkaru, sha'apata'o nii puaiapanii õsha'apatan.” Ukau'an Tominkaru katokonota wuru'u uzainao zowiapa-kaoaz, na'iki ukawadauntanuz Christ mawakan ida'an. ¹⁰ Usha'apanum kau'an Jesus Christ sha'apatan idi Tominkaru aiapanii usha'apatan, ipai usaabaan waunao kaiman Tominkaru ati, wuru

* 10:7 Psalm 40:6-8

ida'ana'a Jesus taanuz pananaa baukapa, na'iki aona'o nii na'apainim koshan utaanuz.

¹¹ Ipai faadaa kadishitan na'iki usha'apatan pakaudin-kizi ipai kamoo, na'iki utaan powa'a an kida bau-da'apa'o kaduz aimaakan, wuru'u uzai zowiapa-kaoz. Aona'oraz na'apainim turuu uso'otan oii-karu kida. ¹² Mazan Christ taa paizain baukapa uzowii-kaoz dono'o-raz, na'iki aona'o nii utaan powa'a paizain oii-karu kida dikin ii, udauna'an usakanatan Tominkaru diwa'ora antanapu. ¹³ Na'ii kai uzaudapan atii Tominkaru muudan utarubanao uwaranu'u. ¹⁴ Pataainan ida'an baukapa, karikaonanuo' nii Christ kaimandan pidannao saabaakariwainaoz Tominkaru ati.

¹⁵ Na'iki Kaimana'o Doronaa aida-kida wa'ati mishi'o wuru'u, ukianuz kaikapa'a.

Kiwiin ukian,

¹⁶ “Aizii kaikapa'o nii wuru'u Pa'ina'oraz Covenant
 òtoman ni'oraz ìtuma,
 diina'iki'oraz zii kamoo kida wa'atipan di'ii,
 Naobanai kian.
 Òmuudan nii òkakinaori kida ñnyukunuu ii ìdi'tinapa-
 kinaa nii,
 na'iki òsaadan niizu ñnyukunuu ida'a ñnyukunuitapa-
 kinaa niizu.”†

¹⁷ Udauna'an ukian,
 “Aona'o nii powa'a ònyukunuu an ì'oian kida na'iki
 dikauda kida'o
 aimaakan ìsha'apataniaz.”‡

¹⁸ Ukau'an wuru'u oii-karu kida so'ota-kaoz dono'o naa, aona'a naa powa'a wuru aiapa-kaoa'a uzai zowiapa-kaoz, oii-karu dikin ia'oraz.

Maonapadin-karu Tominkaru ida'ati

† 10:16 Jeremiah 31:33a ‡ 10:17 Jeremiah 31:34b

¹⁹ Ukau'an òiribannao, aonaa watarian, turua'a naa wamakon aizii Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun di'iti, Jesus izain ida'an. ²⁰ Usha'apanum kau'an uda'atan wa'ati dunapo pa'ina'o na'iki kakupa-kinaiz, mako'oraz Tominkaru di'iti manawun. Tawuru'u kamicha mada awautapa'oraz pidan Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun ai, aona'a naa powa'a aizii ubuutapan waunao Tominkaru ai. ²¹ Ukau'an, ukaina'an idi umanawunu'o waFaadaan kazowautapa'oraz Tominkaru Dapu ainao, wuru'u upidanannaouz, ²² marii wamaonapadinan Tominkaru ida'ati mishi'o wanyukunuu na'iki ma'ozaka'o wamishidapan ida'an, wanyukunuu kida ida'an saabaakariwaiz naa wuru aia'a wanyukunuu baiainapanuz oia'o idi, na'iki wananaa kida ida'an chikaa-kariwaiz naa kaimana'o wunu idi. ²³ Marii wazaamatanpan kaimanaiman wuru di'iti'i wazaudapaniaz naa Tominkaru sha'apatan wa'ati, waaitapan idi umishian nii ipai aimakaan ukowaadaniaz pasha'apatan nii. ²⁴ Marii wadi'itinpan na'apam kizi wama'ozakadan wairibannao, ìmarainpaaka kizi na'iki ìkaminka'uaaka kizi. ²⁵ Mana'a wamarina'ata'ana'a wuru'u wabaokopainpauzonuz baokopa wamin-mishidannao tuma, baokoinao marina'atan kawan wuru'u pabaokopainpauzonuz, mazan wama'ozakadaaka mishi'oraiman. Na'iki uaitapan idi'i naa Naobanai kaawan kameron maonapatan, uma'ozakadaaka powa'a zii.

²⁶ Aizii wa'oipan an zii waipan ati'i naa karikaoan, waaitapan dauna'ana'a naa mishi'o kuwai Christ dau'ana'o, aonaa ba'oran mawaka-karu nii kaina'a so'ota'o nii wa'oian kida. ²⁷ Mazan kanom wa'akin kaina'a wazaudapan nii, soo tarii-karu wuru aia'a: Tominkaru pataka'utanuz pidannao na'iki Tuubaruo Tikazi ai, wuru'u mainaabata'o ni'oraz Tominkaru tarubanao. ²⁸ Pidan dikintapa'o Moses Kakinaori, aonaa turuu ukazannaati-

nan pazowii-ka'o ai, dya'utam oo idikinauda'u pidannao kian dono mishi'o udikintapan. ²⁹ Aitaniimana'o nii pidan pataka'uta-ka'o tuukii, ukashadan idi Tominkaru Dani, na'iki utaapan idi madiwautapa-ka'o nii wuru'u izai, kainaabata'oraz Pa'ina'o Covenant, saabaa'oraz uruu kaiman, oia'o ai; na'iki udakooan idi Kaimana'o Doronaa aida'oraz kamarainpan-karu. ³⁰ Waaitapa Tominkaru kiniini sha'atii, "Õpataka'utan nii wunaou'u sha'apatainouz oia'o aimaakan. Õkaunaatinan nii i'ati."§

Na'iki ukian kapam, "Naobanai'o nii pataka'uta papidanannao wuru kawana'ati'i i'sha'apataniaz."*
³¹ Tominkaru kakupa'oraz pataka'utan dono pidan, kichana'iki-kia'o manawun wuru'u.

³² Mazan unyukunuitapa tawuru'u kiwiini'oraz kamoo kida, utominpan dauna'ana'oraz zii mishi'o kuwai dau'u. Ubaiaapa iriba kasha'ora kida'o aimaakan, mazan upu'u aonaa ukaakinpan wuru ati'i ubaiainapanuz. ³³ Panaadon kida da'i parada-karu udau'an dikauda'o ida'an, na'iki uantamikita-ka'o iriba'o pidannao kanaapu'u, na'iki panaadon kida da'i minziiwa ukaminka'utan ba'orainao antamikita-kariwainao unao kawan kapam. ³⁴ Unao na'apa kapam ubaiainpan wunao tuma'a kaboota-kariwainouz taraa-kizai iti. Na'iki usha'apauz kida kazata-ka'o dono'oraz ipai u'ai, upu'u ukonaukian, usha'apanum kau'an uaitapa kaina'a aimaakan u'idiwau powa'a'o zii umanawunun pa'an, na'iki karikaonanuo ni'oraz una'an.

³⁵ Ukau'an aonaa pa'i umarina'ata'ana'a wuru'u ukadishitapanuz ma'ozaka, usha'apanum kau'an kaina'a uwinipinaa umanawunu'o. ³⁶ Aonaa pa'i ukashadina'ana'a, uruu turuu kizi usha'apatan Tominkaru aiapanii sha'apata-ka'o, uzaamata kizi wuru'u

§ 10:30 Deuteronomy 32:35 * 10:30 Deuteronomy 32:36

ukowaadauzoniaz pataan nii. ³⁷ Tominkaru paradan saada-kariwaiz kian,

“Aona'o ni'i naa utomunu'ikin,
arawu'u wa'atipa'oraz kaawan nii;

aona'o nii utomunu'ikidapan pawa'atinuz.

³⁸ Ōpidanan mashaapa'oraz sakitapa kakupan nii mishidapa-karu ida'an,

mazan utanawatinan an powaa iti ō'ai,

aona'o nii ōnyukunuu-atin.”†

³⁹ Waunao aonaa pidannao padantinainao mani powaa iti, na'iki waziwadinainao mani, mazan waunao mishidapainao, na'iki kazannaata-kariwainao pa'an.

11

Mishidapa-karu

¹ Na'apa'oram ati'o wuru'u mishidapa-karuz? Uruu wuru'u waaitapanuz wanyukunuu ii mishi'o nii aimakaan kida sha'apan wuru'u wazaudapaniaz naa. Na'iki waaitapan aimakaan mishiin aonaan pu'u padamata watukapanuzu. ² Pidannao mashaapainauz kotua'a naa, kaiman Tominkaru nyukunuu ituma imishidan idi. ³ Wamishidan ida'an, waaitapa ipai amazada toma-kao Tominkaru paradan kawana'ati, wuru'u tukapa-kariwaiz aimakaan kida tominan, aonaa tukapa-kariwai aimakaan di'iki'o mani.

⁴ Abel mishidan ida'an, utaan Tominkaru ati kaimana'o pakawaodanii Cain taanii ai. Tominkaru kian kaiman unyukunuu aimakaan kaimana'o dau'an Abel taaniaz. Ukau'an umishidan idi, udakota-kao kaimana'o pidan nii. Abel mawaka'a naa, mazan pamishidan ida'an pakawan zii ukakuwaapan.

⁵ Enoch mishidan ida'an, una'aka-kao aokazi iti, aonaa utiwaan mawaka-karu, na'iki aonaa turuu pidan ikodan

† 10:38 Habakkuk 2:3-4

uruu, usha'apanum kau'an Tominkaru na'akan idi uruu.*
 Una'aka-ka'o wa'ii, Tominkaru Paradan kian, Tominkaru
 naudapa patukapan umashaapanuz. ⁶ Ukau'an aizii
 uaitapa, aonaan an pidan mishidan, aonaa na'apam
 Tominkaru nyukunuu konaukii-kida-ka'o. Sha'apa'oram
 pidan wa'atin an Tominkaru ida'ati, marii umishidan
 kaina'a Tominkaru, na'iki marii umishidan Tominkaru'o
 nii kawinipinaata wunaou'u mishi'oraz idorotan uruu.

⁷ Noah mishidan idi, uizo'ati Tominkaru paradan,
 Tominkaru kakinaowan dono'oraz uruu aimakaan kida
 dau'an aona'oraz zii padamata utukapan; na'iki utoma
 udaru'o kanawa ukazannaata-kinaa nii pairibannao.
 Paizo'atin ida'an, Noah aida-kida pidannao oian,
 mashaapainouz wuru'u amazada baara'a. Na'iki
 umishidan kau'an, Tominkaru dakotan Noah kaimana'o
 pidan nii.

⁸ Abraham mishidan ida'an, uizo'ati Tominkaru
 paradan, udapada-ka'o dono'oraz umako kizi ba'oran
 wiizai baara iti, wuru'u Tominkaru kowaadauzoniaz
 pataan nii u'ati. Uwa'aka pawiiizi aonaan pu'u uaitapan
 na'iti'oram wuru'u pamakonuz. ⁹ Abraham mishidan
 ida'an, umashaapan tawarai kawan wuru'u wiizai
 baara ii, Tominkaru kowaadauzoniaz utaan nii u'ati.
 Utoman pamashaapa-kizi nii, umashaapan wiizibai
 ida'a kida karikaonan. Isaac na'iki Jacob na'apa kapam
 imashaapauzon, zaamatainao ni'oraz kapam amazada
 baara pawiiizi nii, Tominkaru kowaadauzoniaz utaan nii
 i'ati. ¹⁰ Usha'apanum kau'an Abraham zudapan wuru'u
 donoiz, karikaonanu'oraz nii una'an, donoi Tominkaru
 tomaniaz paaitaan kawana'ati.

¹¹ Abraham mishidan ida'an, utunarunaoun pu'a'a naa
 padamata, na'iki Sarah maskonnaoun pu'a'a naa man-
 awun, upu'u okaudanin. Umishida Tominkaru mishiian

* 11:5 Genesis 5:24

nii wuru'u paparadanuz.† ¹² Abraham tunarunaou'u naa manawun, ikoda'o nii mawaka'azo'ora'a naa. Mazan iriba utakaan-daunnao tominan, na'apa wizinao iriban kawan aokazi ii aka'oraz, na'apa kaatu kawan paran danoma an kida'oraz, aona'oraz uka'iita-kaouaita-kaou.

¹³ Ipai di'oraz pidannao mawakan pamishidapan bii'i. Aonaa iẓaamatan wuru'u aimaakan kida Tominkaru kowaadauzoniaz pataan nii i'ati, mazan itukapanuzu munapo pa'ua'ii na'iki ikonaukii udau'an. Na'iki ikowaadan paugaru morowautapainao na'iki tawarainao imi'i baara'a.

¹⁴ Pidannao kaikapa'oraz iparadan, iaida-kidan kaimanaiman idorotapan pawizi ni'i naa manawun.

¹⁵ Idi'itinpan dono mani pawizi dau'u iwa'akaniaz, ikiwa'a naa mani powaa iti. ¹⁶ Mazan inyukunuu tuukii pa'an kaimana'oraz wiizai dau'ati, wuru'u aokazi ia'oraz. Ukau'an Tominkaru, aonaa ukiba'azoo-kidan padakotakao iTominkarun nii, usha'apanum kau'an usaabaa donoi imashaapa-kizi nii.

¹⁷⁻¹⁸ Abraham mishidan ida'an, utaa Isaac zowii-karu nii, Tominkaru tiwaa-kidapan dono'oraz uruu. Abraham ati'o sha'atii tawuru'u Tominkaru kiauuzonuz: "Isaac ida'ana'o nii wuru'u pukatakaan-daunnaounuz."‡ Mazan upu'u Abraham minziiwa utaan paudani bauda'apauzoz zowii-karu nii Tominkaru ati, ¹⁹ Abraham mishida Tominkaru ka'iita pakadishita-kidan Isaac umawaka-kizi iki. Na'iki ukawana'ati mishi usha'apan, turuu kii-karu, Abraham ikoda Isaac powaa ati umawaka-kizi iki.

²⁰ Isaac mishidan ida'an, udapada-kidan kaiman kida'o aimaakan Tominkaru di'iki sha'apa'o nii paudainao Jacob

† **11:11** Abraham mishidan ida'an, ... Umishida Tominkaru mishiian nii wuru'u paparadanuz oo "Sarah mishidan ida'an, omaskonnaoun pu'a'a naa manawun, upu'u zii okaudanin omishidan idi Tominkaru mishiian nii wuru'u paparadanuz." ‡ **11:17-18** Genesis 21:12

na'iki Esau ati, na'iki itakaan-daunnao ati diina'iti'i.

²¹ Jacob mishidan ida'an, upishaan Tominkaru sha'a-patan kaiman kida'o aimaakan Joseph dainao ati, pamawakan ua'ii. Udawukapan utoriinpan Tominkaru ati udiridinpan pawadookori paawa'a.

²² Joseph mishidan ida'an, umawakapan dono'oraz naa, uparadan Israelitenao makon dau'an Egypt iki, na'iki ukian i'ati marii kizi ina'akan uniwa'uz. §

²³ Moses daronao mishidan ida'an, ushakatan dau'ana'oraz, idizan uruu idikinauda'u kauzu, usha'apanum kau'an itupakan idi uruu koraidaonaa konaunam sodi'o; na'iki aonaa itarian king dyuuzai ai.

²⁴ Moses dyaupain dono'oraz naa, Naobanai Pharaoh dani zunaaba dyaupaitan pu'u padamata uruu; umishidan ida'an aonaa uaipan padakotapa-ka'o Pharaoh takaan nii. ²⁵ Mishi'oraiman uaiapa pa'an pabaian kasha'ora kida'o aimaakan Tominkaru pidanannao tuma, una'a-zootapan ai oii kida'o aimaakan, aona'o ni'oraz un-a'an tomunu'iki. ²⁶ Udi'itapan baiatin-karu Christ ati powa'a pa'an umanawunun ka'idiwau-karu ai ipai wuru'u umanawun kida'oraz aimaakan idi Egypt ia'oraz. Usha'apanum kau'an udi'itinpan pawinipa dau'u diina'iti'oraz Tominkaru taan ni'oraz u'ati. ²⁷ Moses mishidan ida'an, uwa'akan Egypt Baara, aonaa utarian king to'oran ai. Moses aonaa ukaakinpan, ikoda'azo'o utukapanii Tominkaru aona'oraz turuu utukapa-ka'o. ²⁸ Na'iki Moses mishidan ida'an, utaapa wuru'u Passover Kamoon na'iki udyuuda izai chibii-ka'o, uruu aonaa kizi Mawaka-karu Angelin zowian Israelitenao dainao daonaioranao, wuru'u kiwiitapainauz ishakatan.*

§ 11:22 Joseph mishida upidanannao kiwan nii Israel iti, Tominkaru paradan kawana'ati, na'iki ukian ina'aka kizi unanaa idida kiziz Israel ii. (Genesis 50:25) * 11:28 Exodus 12:21-30

²⁹ Pidannao mishidan ida'an, ĩtaraukan Red Sea, na'apa arada'o baara ana'o kawan, mazan Egypt Baara sannao tiwaan patarauka'akan na'apa, baukapa ĩnaraada'akakao. ³⁰ Israelitenao mishidan ida'an, donoi Jericho awauribanaa kida dorautan, Israelitenao kora'uupan dau-na'an ubarau ii aka 7 kamoo, ĩkora'uankanuzu baukapa ipai kamoo. ³¹ Rahab, kaminshu'u-shoroaba, mishidan ida'an, aonaa ozowii-kao wunao tuma'a dikintapainouz Tominkaru, usha'apanum kau'an konaukii oda-papan tawunaou'u Israelitenao awunuuta'ana'oraz na'apam amazada aidinpan.

³² Turuu zii ōna'itidan ōkakuwaapan, mazan aonaa amazada turuuan manawun ōkowaada-kinaa nii Gideon, Barak, Samson, Jephthath, David, Samuel, na'iki prophet-nao dau'u. ³³ Di'oraz pidannao, ipai ĩmishidan Tominkaru, ukau'an ĩka'iita pamizaataakapan na'iki pakaakinapakidan ba'oran wiizai ikiinao soldyaannao. ĩsha'apata aimaakan sakitapa'o na'iki ĩzaamata Tominkaru kowaadaniaz utaan nii ĩ'ati. ĩtarata baudokorunao dako kida, ³⁴ ĩmakada tuubaruu kida'o tikazi, ĩkidoapa pazowia'azookao ai marii idi. ĩnao kakataimana'o mazan ĩtoma-kao ma'ozaka; umanawun ĩmizaataakapan mizaataaka-kizai ii, na'iki kaakinapa ĩtarubanao ĩ'ati.

³⁵ Zunnao mishidan ida'an, ĩtukapan paudainao kadishita-kida-kao powaa iti mawaka-karu di'iki. Baokoinao antamikita-kao kaziwa'o ida'an atii ĩmawakan, aonaan idi ĩmuudan pamishidan. Usha'apanum kau'an ĩaipan idi pakadishita-kida-kao kakupa-karu ida'ati kaimana'oraz pa'an. ³⁶ Aizii ba'orainao banikiita-kao na'iki ba'izii-kao, na'iki ba'orainao do'oo-kao na'iki ĩkaboota-kao taraa-kizai iti. ³⁷ ĩzowii-kao ĩboo-kao ida'an udaru kida'o kuba idi, ĩsaasata'aka-kao pazikon an, ĩzowii-kao marii idi. ĩkaiwadinpan kaznizo mada oo boogi mada kida ida'an karikaonan kowas; aonaa ĩsha'apauz nii,

ĩpataka'uta-kaŋo kaziwa'o ida'an, na'iki ĩantamikita-kaŋo.

³⁸ ĩna'iaakapan mapidantaka'o amazada di'ii'aka, na'iki midukuo baawu ii aka; ĩmashaapan kuba'un kida ida'a na'iki ka'unaru shaawa ii kida. Wuru'u mishidainaouz, kaiman manawun ĩdyaun wuru'u imi'i baara sannao ai, aonaa turuu ĩmashaapan ĩtuma.

³⁹ Ipai wunao pidannao, kaiman Tominkaru nyukunuu ĩtuma ĩmishidan idi, upu'u aonaa bauda'apa ĩdyaun zaamatan ipai wuru'u Tominkaru kowaadaniaz utaan nii. ⁴⁰ Mazan waunao ati powa'a'o zii Tominkaru aipan pasha'apatan aimaakan kaiman wa'ati, uruu baokopa kizi waunao ĩnao tuma saabaa-kaŋo kaiman manawun diina'i-ti'i, Tominkaru aipan kawana'ati.

12

Na'apam Tominkaru tominapa-kidan paudainao

¹ Aizii wuru'u iriba'oraz pidannao, wadi'itinapa-kinaa ni'o. ĩmashaapauzon kaduz aida-kida wa'ati na'apa'o-ram ati'o mishidapa-karu. Ukau'an marii wamarina'atan ipai aimaakan wuru'u awautapa'oraz waunao, na'iki oia'o zaamatinpa'oraz wa'ida'ati. Na'iki ma'ozaka wataapa wanyukunuu, aonaa wakashadina'ana'a, na'apa pidan dimatina'o kawan dimatin-karu ida'a. ² Marii waawunuu-tapan soo Jesus di'iti, uruu ida'ana'o wamishidanuzu, na'iki wamishidapanuz karikaonan uruu ida'ana'o. Jesus baiapa mawaka-karu cross ida'a, aonaa unyukunuu-pan na'apam ukakiba'azonnan. Usha'apatan di'oraz aimaakan uaitapan idi Tominkaru taan nii konaukii-karu utokon ii. Na'iki kai usakanatapan Tominkaru diwa'ora antanapu. ³ Udi'itapa na'apam Jesus tuudan ipai wuru'u oia'o pidannao sha'apataniaz dikauda

kida'o aimaakan u'ati. Ukau'an mana'a ukashadadina'ana'a na'iki ukaakinpa'ana'a. ⁴ Wuru ida'ana'a uti-wainanuz dadara umasha'apata'azookan idi oia'o uba-iaapan kasha'ora'o, mazan upu'u aonaa na'apainim zii uzowii-kaomishidapan dikiin ii. ⁵ Umanyukunuuta'a naa mooko tawuru'u Tominkaru paradan kida ma'ozakada'oraz unyukunuu? Udakotan unao paudainao nii. Ukian, “Ōdani, aonaa putaapa'ana'a madiwautapa-ka'o nii karikaonan wuru'u, Naobanai kakinaotanuz pugaru dadara'o na'iki kaziwa'o ida'an, na'iki aonaa pukashadina'aka'ana'a Naobanai kakinaotan dono pugaru.

⁶ Usha'apanum kau'an Naobanai kakinaota wunaou'u pamarainpaniinaouz.

Na'iki ukakinaota ipai paudainao.”*

⁷ Ukau'an utuudapa wuru'u ubaiatinanuz, usha'apanum kau'an darui kakinaotan kawanu'o unao wuru'u. Tominkaru taapan unao paudainao nii. Ipai daniinao, idarunao kakinaota idyaun. ⁸ Tominkaru kakinaota ipai paudainao, ukau'an aonaan an ukakinaotan unao, aonaa mishi'o mani udainao unao. ⁹ Ipai waunao kaina'a wadarunao, imi'i baara'a kakinaota'o waunao. Ikakinaotan dono waunao wazaamata wuru'u ikakinaori kidaz. Ukau'an powa'a'o nii zii ukaimanan manawun wazaamatan an waDaru aokazi ia'o kakinaori kidaz, uruu idi kaina'a'o nii kakupa-karu wa'ida'a. ¹⁰ Wadarunao, imi'i baara'a'oraz kakinaota waunao wapa'inan dono zii. Ikakinaotan waunao wuru kawana'ati'i itaitapanuz wakakinaota-kaomaiapa-kaom. Mazan Tominkaru kakinaotan waunao kaminka'uta'o nii waunao, mishi kizi wanaudapan wamashaapan Tominkaru aipan kawana'ati.

* 12:6 Proverbs 3:11-12

¹¹ Aonaa wakonaukii-kidan wakakinaota-ka'o dono kaziwa'o ida'an. Kaziwa pidan kakinaota-ka'o, mazan diina'i-ti'i, watominpan dauna'ana'a naa wakakinaota-ka'o idi, kaiman wanyukunuu na'iki kaiman wamashaapan.

*Na'apam pidannao aiapa-ka'o
imashaapan*

¹² Unao kapati'ora'a naa, ukau'an uma'ozakada'a naa unyukunuu koshan. ¹³ Umashaapa sakitapa'o mashaapakaruru kaduz ida'a, uruu baokoinao mishidainauz kapatinouznnaa ma'ozakadinan nii, uruu aona'o nii ikapatin powa'a'a naa manawun. ¹⁴ Utiwaa umashaapan kaiman ipai pidannao tuma, na'iki utaa'in Tominkaru ati, umuudina'a naa kaimanaiman oia'o ai. Na'ia'oram pidan aona'o utaa'inan, aona'o nii utukapauzon Naobanai Tominkaru. ¹⁵ Ukarodin pa'i aonaa kizi na'ia'oram unao padantinan powaa iti Tominkaru kamunanban ai. Ukarodin pa'i aonaa kizi na'ia'oram unao to'orapa'o unyukunuu. Na'apa'o pidan turuu upataka'uan ipai unao. ¹⁶ Ukarodin pa'i aonaa kizi na'ia'oram unao da'awupan aonaa paminmazidan tuma mani. Na'iki ukarodin pa'i aonaa kizi na'ia'oram unao Esau kawanun, madi'itinapaka'a Tominkaru dau'u. Esau, uruu Isaac dani kiwiitapa'o, na'iki uru'o nii zaamata padamata ipai aimaakan padaru ai. Mazan Esau taa wuru'u pa'ati'oraz aita-ka'o, bauda'apa paraapi sodi'o wanyukunui dikin ii. ¹⁷ Unao, uaitapanii sha'atii Esau sha'apatan dauna'an wuru'u aimaakan, upu'u zii uaipan padaru dapadan kaiman kida'o aimaakan sha'apan pa'ati.† Kaziwa upishaan pazaadan bii'i, mazan aonaa udaru taa'azoonuzu u'ati. Usha'apanum kau'an Esau, aonaa uikodan kanom ida'an papana'ada-kinnaa nii wuru'u pasha'apataniaz aimaakan.

† 12:17 Genesis 27:30-40

¹⁸ Unao, aonaa uwa'atin midukuo Sinai ida'ati, ‡ turu-a'oraz upishata-kaon na'iki ka'awapa'oraz tikazi idi. Uruu midukuo ida'a kaina'a maruta'o, kasha'ora-karu na'iki awaru kawaoru. ¹⁹ Kaina'a kuwudii § aran na'iki parada-karu. Israelitenao abatan dono'oraz parada-karu, kaziwa ipishaan aonaa kizi iabatan powaa'az. ²⁰ Aonaa iabata'azon wuru'u kichana'iki-kia'oraz parada-karu. Wuru'u parada-karu kian, “Na'ia'oram pidan oo uzai pishatan di'oraz midukuo, boo-kaon nii kuba idi atii umawakan.” ²¹ Wuru'u aimaakan itukapaniaz tuukia'o ukichana'iki-kian. Uruu idi Moses kian, “Ōnaka-nakaan otarian idi.”

²² Mazan unao, uwa'atin Zion Naawa ati pa'an, na'iki kakupa'oraz Tominkaru wiizi ida'ati, wuru'u Jerusalem aokazi ia'oraz. Unao wa'atin wunao angelnao ida'ati iriba'oraz manawun, konaukia'o ida'ana'oraz i'baokopatinpan. ²³ Uwa'atin wunao baokopainpan ida'ati dakota-kariwainaoz Tominkaru dainao nii, kiwiitapa'oraz ishakatan.* Ī'uu kida saada-kariwai'i naa aokazi ii. Unao wa'atin Tominkaru ida'ati, di'itapa'oraz ipai pidan kaimanan oo oian. Na'iki uwa'atin Tominkaru pidanannao doronaanao ida'ati, mawakainaoz mazan saabaa-kariwaiz naa i'dyaun kaiman. ²⁴ Uwa'atin Jesus ida'ati, uruu ida'ana'o Tominkaru toman Pa'ina'o Covenant. Uwa'atin Jesus izain ida'ati, chibii-kariwaiz wa'oian chikaa-kinao nii, umanawunu'oraz pa'an Abel izain ai.†

²⁵ Ukau'an ukarodin na'iki aonaa utarata'ana'a ukinao Tominkaru paradan dono. Baokoinao itarata pakinao u'ai aonaan idi iabata'azon uparadan. Ukakinaowan dono'oraz i'dyaun imi'i baara'a, mazan aonaa idobatan

‡ 12:18 Exodus 19:16-25 § 12:19 kuwudii: Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii. * 12:23 Ipai Tominkaru dainao kiwiitapa'oraz udani shakatan kawanu'o. † 12:24 Genesis 4:10

papataka'uta-kao ai. Ukau'an powa'a'o nii zii manawun wabaiiaan pataka'utin-karu wamaabata'azookan an Tominkaru, kakinaowa'oraz waunao aokazi iki! ²⁶ Tawuru dono'o uparadauzonuz kiwiitapa, nakaina'aka imi'i baara, mazan aizii ukian kainaaba'o ida'an, "Baukapa'a naa koshan ònakaan nii imi'i baara, mazan aonaa uruu mani karikaonan, ònakaan nii aokazi kapam." ²⁷ Parada-karu kida, "Baukapa'a naa koshan," kia'oraz, kaimanaiman ukainaabatan wa'ati ipai aimaakan toma-kariwaiz nakaakao nii na'iki ìmuuda-kao nii pana'itinapu pawiiizi ai, soo aimaakan kida aona'oraz na'itim ìnakaakao na'an nii pa'an. ²⁸ Ukau'an marii wakonaukian Tominkaru ati, usha'apanum kau'an kaina'a wawiiizi ni'o, aona'oraz turuu unakaa-kao. Marii wakonaukii-kidan Tominkaru na'iki wamanawuntapan uruu, wakichana'ikin ida'an u'ai, ²⁹ usha'apanum kau'an waTominkarun tikazi kawanu'o, kawaoda'oraz aimaakan kaiman-daun.

13

Na'apam wakonaukii-kidan Tominkaru wamashaapan ida'an

¹ Pakawan umarainpaaka umin-mishidannao tuma. ² Aonaa umanyukunuuta'ana'a udapaapan tawarainao udapu ida'ati, usha'apanum kau'an pabi'i kida pidannao dapaapa tawarainao padapu ati, aonaan pu'u ìaitapan ìnao angelnao. ³ Unyukunuuapa pidannao taraa-kizai ia'oraz, utarainpa'o kawan ìtuma. Unyukunuuapa baiatinainao, ubaiatina'o kawan ìtuma.

⁴ Marii ipai pidan taapan mazida-karu kaimana'o nii manawun. Na'iki daiarui na'iki daiaroi, aonaa kizi ìpataka'uan pamazidanuz, ìdawatan ida'an ba'oran pamin-mashaapan nii. Tominkaru mishi'o nii upataka'utan wuru'u pidannao kiaapaakainaouz madoronaa-daun, na'iki ba'orantapainaouz.

⁵ Aonaa umarainpa'ana'a puraata. Uturuuda wuru'u aimaakan u'ida'a'oraz. Tominkaru kiinii, “Aona'o nii òwa'akauzon pugaru,

aona'o nii òmanyukunuutauzon pugaru.”*

⁶ Ukau'an waaitapan idi kaimanaimanazu, turuu wakian, “Aona'o nii òtarian, usha'apanum kau'an kaina'a Naobanai òminka'u nii.

Aonaa turuu pidannao sha'apatan ògaru.”†

⁷ Unyukunuitapa uzowaunaanao tominapa-kidauzoz unao Tominkaru Paradan kida dau'u. Udi'itapa kaiman kida'oraz aimaakan sha'apan ìmashaapan idi Tominkaru ati atii ìmawakan. Ukau'an ma'ozaka umishidapa ìnao kawan. ⁸ Jesus Christ, aonaa upana'adinauzon, pakawan uruu munumunu'o kawan, na'iki aizii, na'iki karikao-nanu'o nii.

⁹ Mana'a utaapada'ana'a ipai pabi'inaaka kida'o kaki-naorii na'akan unao pana'iti'i naa. Marii mishi'oraiman unyukunuu kida ma'ozakada-kao Tominkaru kamunan-ban ida'an, aonaa kakinaorii kida izo'ati-kao ida'an mani wanyukunui daua'oraz, aona'oraz ukaminka'utan pidannao izo'ati'oraz uruu kaduz kakinaorii.

¹⁰ Mazan òaipan pa'an wadi'itinpan wuru dau'a'a taa-kariwaiz Tominkaru ati, wuru'u chikaa'oraz wa'oi'an. Na'iki wuru'u kaudinainauz Tabernacle di'ii, aonaa turuu ìnikan wuru'u taa-kariwaiz oii-karu chikaa-kinaoaz.‡

¹¹ Umanawunu'o Faadaa, una'akauzonii uzainao izain Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun di'iti, utaa kizi oii-karu kida dikin ii. Mazan wuru'u uzainao nanaa kida kawaoda-kao paniba ii, Jewnao kawiiizibitinapa-kizi ai.

¹² Ukau'an Jesus paniba ii umawakan donoi ai kapam,

* 13:5 Deuteronomy 31:6 † 13:6 Psalm 118:6 ‡ 13:10 Faadaanao, turuu ìnikan dunai wuru di'iki'i taa-kariwaiz Tominkaru ati. Soo wuru'u uzainao taa-kariwaiz oii-karu chikaa-kinao nii, aonaa turuu ìnikan udunaa. Ìkawaoda pa'an ipai wuru'u uzai nanaa paniba ii, munapo Jewnao kawiiizitina-apa-kizi ai.

usaabaa-kinnaa nii papidanannao kaiman manawun oia'o ai paizain ida'an. ¹³ Ukau'an wamako Jesus di'iti paniba iti Jewnao kawiiizibitinapa-kizi ai, wakashaapa washa'apata-kao, na'iki wabaiaapa kapam uruu kaduz aimakaan kak-iba'azonna'o uruu baiaapaniaz kaduz. ¹⁴ Aonaa karikao-nanu'o donoi nii da'a'a imi'i baara'a wa'ati, mazan wau-nao, tuukii wazaudapan donoi wuru'u wa'idiwau ni'oraz diina'iti'i pa'an.

¹⁵ Ukau'an aizii Jesus ida'an, marii wataainan Tominkaru ati wakonaukii-kidan ida'an uruu, wakowaadan ida'an wuru'u kaiman kida'o aimakaan usha'apataniaz. ¹⁶ Aonaa umanyukunuuta'ana'a usha'apatan kaimana'o ba'orainao ati, na'iki uka'idiwaaka ituma, usha'apanum kau'an na'apa kida'o pa'an aimakaan taa-kao, Tominkaru konaukii udau'an.

¹⁷ Uizo'ati uzowaunaanao na'iki unaubaapa wuru'u ikaudinanz. Inao awunuutapa'o unao, usha'apanum kau'an inaou'o nii kowaada na'apam isha'apatan pakaudin-kizi Tominkaru ati. Uizo'ati idyaun, konaukii kizi isha'apatan pakaudin-kizi. Aonaan an uizo'atin, isha'apatan nii pakaudin-kizi kasha'ora-karu ida'an, na'iki aona'o nii kanom unao ikodan na'apa'o di'iki.

¹⁸ Aonaa usokoda'ana'a utoriinpan wa'ati. Waaitapa aonaa kanom dikauda'o nii washa'apaapan, mazan karikaonan washa'apata'azon kaiman kida'o aimakaan. ¹⁹ Tuukii manawun opishaan utoriinpan o'ati, marii kizi Tominkaru dyuudan ogaru powaa ati kadiman unao ida'ati.

Kaarita katokon-tinan

²⁰⁻²¹ Aizii marii Tominkaru konaukii-kida-kao, uruu taa'o wanyukunuu kaiman-kinnaa. Ukadishita-kida waNaobanaa Jesus mawaka-karu di'iki. Na'iki marii Jesus konaukii-kida-kao, uruu umanawunu'o kaznizo taapiki. Uruu izain ida'ana'o Tominkaru toman Pa'ina'o

Covenant, aona'o ni'oraz na'apainim ukatokonon. Aizii marii Tominkaru taan ipai kaimana'o aimaakan unao sha'apata-kinaa nii aimaakan paaipan kawana'ati. Na'iki marii usaabaan waunao paaipan kawana'ati, Jesus Christ ida'an, na'iki marii utaapa-ka'o umanawunu'o nii karikaonan. Amen.

²² Ōiribannao, tuukii manawun ōpishaan unao, uabatapa kizi kaimanaiman di'oraz kuwai ōsaadaniaz ōma'ozakada-kinaa ni'oraz unao; wuru'u ōkaaritanuz, aonaa udawuan manawun. ²³ Ōkowaada'azon u'ati wa'inawuzu Timothy kodita-kida-kaoa'a naa taraa-kizai iki. Ukaawan an kadiman, baokopa'o nii wawa'atin watukapa'anan unao. ²⁴ Ukowaada pa'i waparadan kida ipai uzowaunaanao ati, na'iki ipai Tominkaru pidanannao ati. Wairibannao Italy ikiinao dyuudan kapam paparadan unao ati. ²⁵ Marii Tominkaru kamunanun ipai unao ati.

Kaimana'o Tominkaru Paradan New Testament in Wapishana (GY:wap:Wapishana)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wapishana

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Wapishana

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30
